

Mark Rietman en Daan Schuurmans

FOTO LEO VAN VELZEN

Gijsbrecht is na 333 jaar nog altijd niet op

TONEEL

GIJSBRECHT VAN AMSTEL

Van Het Toneel Speelt **Gezien** 1/1 Waar
Stadsschouwburg **Nog te zien** aldaar t/m
4/1

★★★★☆

Het was de 333ste nieuwjaarsdag waarop het hemelse gerecht zich ontfermd leekt te hebben de benauwde veste van Gijsbrecht, en voor de 333ste keer kwam de heer van Amstel bedrogen uit. Twee jaar geleden blies Het Toneel Speelt de jaarlijkse *Gijsbrecht*-traditie (één van de oudste theatertradities ter wereld) nieuw leven in, met een eenvoudige, strakke encenering. Gisteren ging deze versie in reprise, met een aantal nieuwe acteurs.

De vormgeving en de nadruk op de tekst in deze regie van Jaap Spijkers zijn nog dezelfde als bij de première, met dezelfde goede en mindere kanten: de lichte bewerking van Laurens Spoor en Ronald Klamer maakt de rijke, maar ook veeleisende tekst opvallend helder en inzichtelijk en de acteurs doen recht aan Vondels verzen zonder te dreinen. Het grote klappende vlak waarop de voorstelling zich afspeelt blijft een moeizame – en voor de acteurs penibele – abstrahering.

Maar de nieuwe acteurs brengen nieuwe accenten aan en dat is mooi om te zien. Jules Croiset als geestelijke weet met bronzen stem en welluidende dictie de traditie invoelbaar te maken en Petra Laseur maakt de rei van burgzaten (“Waar werd oprechter trouw...”) menselijk en zoet.

Het is echter nieuwkomer Marlies Heuer als Gijsbrechts vrouw Badeloch die de voorstelling hart en passie geeft. Haar Badeloch is zinnelijk en lichamelijk, en als ze aan het eind als alles verloren is zegt: “Geef me een zwaard, ik ben bereid te vechten,” dan geloof je haar meteen. Ze vormt een spetterende combinatie met Mark Rietmans memorabele Gijsbrecht; in een stuk waarin zo veel verteld wordt en zo weinig getoond, weten ze samen uit de classicistische taal twee echte mensen te boetseren.

Deze voorstelling is nog niet op – in deze uitvoering viel ineens op hoe bloederig de Gijsbrecht eigenlijk is – maar Het Toneel Speelt heeft niet de middelen om volgend jaar op 1 januari de traditie voort te zetten. Het lijkt er dus op dat de onzekerheid van de laatste decennia over het voortbestaan van de traditie weer terugkeert. Wie durft het aan haar over te nemen?

Simon van den Berg